

ZORAN KRŽISNIK

CRTEŽI VLADIMIRA VELIČKOVIĆA

Skok na glavu u prostor i vreme.

Prostor izmeren instrumentima arhitekta i uhvaćen očima vidovnjaka. Prazan, beskonačan, iskričljiv tako da je bačeno u njega svako telo kao u bezdano i bezimeno Ništa; kockasto srezan, valjkasto svijen, izmerljiv i deljiv ljudskom snagom i merilima, pa je u njemu svako telo značajna realnost a čovek gigant. Prostor koji poništava naše poimanje; prostor uhvaćen u pravila perspektive, geometrijske, do minucioznosti prorešetane lenjirima i šestarima renesansnih slikara; ekspresionističke kao da su nam je preneli fotografsko sočivo ili oko kamere koje se približava. Perspektiva konkavne strane; perspektiva konveksne strane; perspektiva konkavno-konveksne strane našeg raspoloženja, shvaćanja, našeg protesnog knika i rezigniranog klonuća. Našeg vremena što se zajedno sa prostorom raspinja u beskrajinost i sa njim grči u sekunde, desetinke, stotinke sekunde našeg

pada. Gigant i beštija, božanstvo i kreatura, uhvaćena u vezi onoga što je najneopipljivije i što najpotpunije određuje egzistenciju: prostora i vremena.

Umetnost Vladimira Veličkovića je daleko od optimizma. Rođenje i smrt, erotika i nasilje, kolorišu ove pošastne vizije koje crpu svoju snagu više iz sećanja na detinjstvo nego iz nadrealističke tradicije, manje iz nesvesnog sna nego iz »na glavu postavljeno« mikelandelovskog titanstva kad je vladajućeg renesansnog čoveka srušila čudovišna razorna sila. Izvan njega? U njemu? Da li je taj pad odista, i za prikazanog giganta a ne samo za umetnika koji ga je stvorio, skok, čin slobodnog prkosa kome tek nastupajuće okolnosti daju izgled nemoci, katastrofe? Nesumnjivo se kod umetnika reč o »skoku«. Njegovo ovladavanje metjeom u crtežu i slici, suverena lakoća kojom na platno izbacuje svoje bolne, raskrinkavajuće optužbe, svoje gnevno obuhvatanje najnižeg i najvišeg u čoveku, svoj »pad Titana« i »ustajanje Hirošime« — njegovo autonomno vaskrsavanje mračnog podzemlja ljudskih mogućnosti i himera — koje prepoznamo kod Boša ili Grinvalda, u Diregovim apokaliptičnim drvorezima, kod neumoljivih bakroreza nizozemskih naturalista, u Leonardovim crtežima nakaza i u anatomskim studijama — njegovo divlje granje po mehanizmu samrtnog grča, raspadanja, umiranja — sve to otkriva takvu usmerenost i prkos, i takvu majstorsku

disciplinu u igri orijaških razmera da Veličkovića bez oklevanja možemo uvrstiti među »revolucionare« savremene nove figurativnosti ako toj reči oduzmemo odium »političnosti«. Nije reč o ukidanju i predavanju vlasti, nego daleko više od toga: reč je o samom njenom pojmu, o tome šta i koliko »vladarskog« uopšte ima u ovom svetu divljeg bekstva, padanja, propadanja, truljenja, klonuća. Prodiranje u suštinu, u jezgro stvari, za Veličkovića znači odstranjivanje glatkih, ugodnih prividnosti, razglašavanje skrivene truleži pod bujnim svetom naizglednosti. Znači suočenje s patnjom, tim bitnim čovekovim činocem na zemlji; pa i sa sadizmom i mazohizmom, njenim izopačenim dvojnicima. U isto vreme, suočeni smo sa svesnim osećanjem mere, sa estetikom koja se potpuno oslanja na odmerenu kompoziciju i skladnu upotrebu boje — odmerenu i pored toga što većina njegovih slika ostavljaju utisak eksplozije. A ta eksplozija je oslobođena predašnje nesnošljive napetosti i zato je u njoj pored klonulosti krvi i muka i rasula u isto vreme prisutan i radosni trenutak razrešenja. Ambivalentna kao život koji posmatra i u koji poseže; kao čovek kome škripeći zubima podjednako ruši i podiže spomenik; kao postojanje Titana koji će svakog časa biti samo mrcina homerovski »bačena psima u vilice« — na isti način je ambivalentna i umetnost Vladimira Veličkovića.

»polja« — časopis za kulturu i umetnost

uredjuju mihailo harpanj, zoran stojanović, laslo garai i boško ivković (glavni i odgovorni urednik) / tehnički urednik vladimir nikolić / sekretar redakcije radmila gikić / izdaje tribina mladih, novi sad, katolička porta 5, telefon 43-196 / rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 190 / godišnja pretplata 30 dinara, za inostranstvo dvostruko / žiro-račun 657-3-298 kod novosadske banke u novom sadu / štampa »prosvetak«, novi sad, stevana sremca 13.